

MEZŐGAZDASÁGI NÉPOKTATÁS

FELELŐS SZERKESZTŐ:
SZÉP LÁSZLÓ

A GAZDASÁGI SZAKTANITÓK ORSZÁGOS EGYESÜLETÉNEK HIVATALOS KÖZLÖNYE

Uj vetés

Emberi sorsok természetében rejlik az a mitológikus jellemzés, hogy küzdelmek ujrakezdődnek; be sem fejeződik az egyik s már indul nyomában a másik: a kő legördült és Sisiphos ismét vetheti vállát a kőnek, hogy felhengeresse a meredeken.

Sorsok vállalásában az ember keresztényi jellemmel bír. Hiába omlottak szét reményei, a tört cserepet igyekszik összeilleszteni újra; föléjborulhatnak özönvizet és legádázabb villámokat rejtő fellegek, azért mégis a kék eget látja mögötte, mely szelíd mosolyával uj vetésre és uj ház építésére serkenti. A hit és remény az emberi sziv mélyén krisztusi, a feladatok vállalása és az igyekezet antheusi; e kettő egyesülve oly feladatokat oldhat meg, hogy megrengetheti általa a föld sarkait.

Krisztus és Antheus! Időben és elvben különböznek egymástól. Időben azért, mert az egyik a görög hőskorok ködbe vesző alakja, a másik a keresztényi legendáriumok foglalatának drágaköve. Elvben meg azért, mert mind a kettő egyet jellemz: azt, hogy az ember soha ne csüggedjen, de különböző módon azaz elvi állásponton az egyik a földtől, a másik a mennytől vár uj erőt.

A mi talpunk az antheusi földet tapossa; a mi ekénk az antheusi rögöt törje,

de hitünk magja krisztusi legyen, melyet égi remények boronájával ápoljunk tovább. Így hiszem és vallom, hogy az uj vetés dúsabb aratást fogan, mint minden előbbi...

De a munkától se féljünk ám! A háromszög harmadik sarka mi vagyunk. Szobatudósok és üvegházi teóriák nem vitték úgy előbbre a világot, mint az izzadós munka a nap alatt. Mondom mindenkinek százszor és ezerszer, hogy szép a tudomány mai fejlettsége, de eltörpülhet amellet a tény mellett, hogy a jégkorszakbeli ember a szükség idején a buzát fárasztó gondosságával és izzasztó munkájával kinemesítette. Hol volnánk mi most a mennyiségi és minőségi buza nélkül? Talán már a madáchi időket sejtené az ember, ahol rettegve gondol a sok eszkimó a kevés fókára? Edison nevét ismerem, pedig nem olyan híres, mint annak az őskori szántó-vető, aki életet csiholt a rögbe, pedig nem hátra dobta a csirát a kies földre, hanem előre a magaszántotta bárázdába. A munka himnusza zeng völgyön és hegyen. Munkát dalolnak a bányászok, munkát a földmivesek; munkáról bug a gyársziréna, munkát zakatol a mozdony; munkát harsog a gátak közé szorított Tisza haragos zöld-árja, munkáról énekel a ház jótékony lelke; munka a dal, orgonahang

és muzsika; a tudós áhitata, a pap imád-sága, tanító szava, mind, mind munka, olyan munka, melyből akkora értéknek kell születnie, mint az őskori szántó-vető gazdának az élet-buzája.

Nekünk is dalolnunk kell, harsogva,

hittel. Daloljunk a tarlóról, szántásról és a vetésről. Arról a vetésről, mely meghosz-szabbítja kapcsolatainkat a szántófölddel legalább egy esztendőre. Arról a vetésről, melynek hit a magja és remény a boronája...

Sajógömör.

Hajnóczy Vilmos.

A Mészáros-féle szappanmentés

A szappangyártás alapanyagainak háborus tengeri útvonalakon át beszerzése ma lehetetlen, máskor körülményes, mindenkor idegen fizetési eszközök igénybe vételével teszi próbára gazdasági felkészültségünket. Ilyen körülmények között, — különösen napjainkban — a zúgforgalom szappanáraival mérhető fontossága van a szappanmentésnek.

A szappanszükséglet biztosítása nem szorosan vett közellátási, inkább háztartási feladat. Ugyanis minden háziasszony visszanyerheti elhasznált készletének kilenc-tized részét, s éveken át moshat, házilag felújított szappanával.

A szappanmentés ötletes kidolgozása ifj. Mészáros Lajos, az újszegedi Vegykísérleti Állomáson szolgálatot teljesítő fiziká-kémia szakos, középiskolai tanár érdeme.

Kezdő kísérletei során abból indult ki, hogy az u. n. kemény vízben a szappan rosszul habzik, s tisztító hatást alig fejt ki. Minél keményebb a víz, a benne oldott mészsók annál inkább egyesülnek a szappannal, s mosásra alkalmatlan iszapszerű, oldhatatlan csapadékká alakulnak át. Ez a közismert tény vezetett a mésztejes eljáráshoz, mely a forgalomtól távol eső helyeken egyszerűen és olcsón, de kissé hosszadalmasan oldja meg a szappanmentést. Ez eljárás szerint mésztej hozzáadásával csapódik ki a mosólébből a szappan anyaga, s a tartály aljára ülepedett *mészszappanból*, az eddig ismert és szokásos szappanfőző eljárással újra szinszappant lehet főzni.

Ifj. Mészáros Lajos az eljárást gyorsítani igyekezett. További kísérletei a kénsavas eljárás-hoz vezettek. A mosóléhez adott hígított kénsav a szappanban lévő zsíradékot vonja ki, melyből fél órán belül — a szokott módon — újra 60 % os zsirtartalmú szinszappant főzhető. A kénsavas szap-

panmentés kilónként 30—70 fillérbe kerül aszerint, hogy milyen mennyiségű mosólevet dolgoztunk fel. A kénsavas eljárás gyakorlati keresztülviteléhez 20—30 százalékos hígított ipari kénsavat szerzünk be a festékkereskedésből és kék lakmuszpapír csíkot az illatszertárból. Ha hígítatlan, (tömény) kénsavat szerzünk be, ezt ötször annyi vízbe csepegtetjük, mint amennyi a kénsav. A műveletet porcelán edényben végezzük. Üvegedény nem jó, mert a vízzel elegyedő kénsav gyorsan melegszik, az üveget széttöri. A porcelán edényben kihűlt híg kénsavat üvegtölcséren keresztül, üvegdugós üvegbe öntsük. Semmit se csöpögtessünk el, mert a folyadék maró hatása a kezét kisebzi, a ruhaneműt szétroncsolja. A netalán kezünkre cseppent kénsavat nyomban, tiszta ronggyal töröljük le és bő vízben mossuk le. A kénsavval bánás nagy figyelmet és óvatosságot igényel.

A mosás közben összegyűjtött, lehűlt szappanos léhez, — kanálszerű fadarabbal kavargatás közben — addig öntünk híg, ipari kénsavat, míg az ellenőrzésül belemártott kék lakmuszpapír színe vörösre nem változik. Néhány perc múlva *zsírsav* válik ki a „hasznos víz“-nek nevezhető mosólé felszínén. A kénsav hatására kivált zsírsavat szűrőkanállal szedjük le, melyet szappanná főzhetünk azonnal vagy később, amikor már nagyobb mennyiséget gyűjtöttünk össze.

A kifőzés forró lúgban történik. Öt-hat perccel a forrás után kivált szinszappant, formába önthető.

Aki pl. a mosáshoz 1 kg. szappant használt fel, a mosás után fél óra múlva 90 deka szappant nyer vissza. A mosás jelen esetben 10 deka szappanfogyasztással oldható meg, tehát a szappanmentés költségei megtérülnek, s a beszerzés gondolatai hosszú időre eloszlanak.

Zsiradék, mézszappan és habos zsírsav elszappanosítása csak lúggal oldható meg. Változott viszonyok lehetlenné teszik, hogy magánháztartás szappanfőző lúghoz jusson. A lúgot legtöbb esetben házilag kell előállítani. Vagy úgy, hogy — tekintet nélkül a gyártmányra — lúgkőpótlót szerzünk be, mely tudvalevőleg mészből és szódából áll. Vagy pedig házi előállítású lúgot használunk. Két kilogramm kifőzendő anyaghoz számítunk 30 deka oltott meszet, melyet 42 deka ammóniák-szódával (vagy 120 deka kristálysódával, esetleg 80 deka hamuzsírral) két és fél liter vízben tíz percig főzünk, majd fél óráig ülepedni hagyjuk. Ezután a mézszappanról leszűrjük a lúgot, mely kész a szappanfőzésre.

Mivel a lúgkészítés a tisztálkodás vágyával egyidős, rendelkezésünkre állhat még az ősi hamulúg. Kalotaszeg vidékén és a Székelyföldön ma is hamulúggal és sulyokkal „mossák„ patyolatosra a rohanó patak vizében, a maguk szőtte kemény vásznat. Teljesen szappan nélkül. Előnyben részesítik a kilúgozásnál a tölgy, nyír, gyertyán és bükkfa hamuját. Alföldi viszonylatban kiváló lúgot ad az akácfa hamuja, közepeset a lemorzsolts tengeri csutkája, s valamivel gyengébbet a tengeri

szára. Az említett 30 deka mézhez 4 kiló 20 deka fahamut számítunk, a tengeri csutka és szár hamujából a lúg töménysége miatt valamivel többet.

Először kisebb edényben u. n. próba szappanfőzéssel tapasztaljuk ki a lúg erejét és hatását. Ha a szappan nehezen válik el a lúgtól, s egy pici sózás sem segít, akkor olyan alaphiba történt, melyet újabb kísérlet mutat ki. Túlzott sózás a szappan száradását lassítja.

Aszerint, hogy milyen lúgot használunk, főzhetünk: kemény mosószappant és lágy kenőszappant. A szódás keverék nátriuma keményszappant, a hamuzsíros vagy hamulúgos keverékek kálija lágy szappant ad. Bármelyik eljárást alkalmazzuk, feleletet kapunk arra a kérdésre, hogy mi a szappan, a lúgban megbomlott zsírsavak nátrium, vagy kálium sója. Ha a zsiradék nátronlúgban bomlik meg, kemény szappant, ha káliumlúgban bomlik meg, kenőszappant kapunk.

Az elméletnél azonban fontosabb a kezdő lépés, mely a szappankérdés lényegét hosszú időre és gyökerében oldja meg. A magunkon segítés, közérdekű ténykedés.

A háztartási tanfolyamok szép feladatot teljesíthetnek a szappanmentés népszerűsítésével.

Szeged.

Lakatos István.

„Kávé” a Nyiren...

Hatalmas rozs és burgonya táblák között robogott vonatunk. Az utazó, ha gazda szemmel kitekintett a kocsik ablakán, rögtön felismerhette, hogy a Nyírségben járunk. Ha a burgonya és rozs táblák nem is lennének elegendő áruló jelek, a végtelen messzeségbe nyúló fehér, sárga és lila virágú csillagfürt vetések biztosan mutatják, hogy Szabolcsban járunk. Nemsokára meg is áll a vonatunk, Demecserben. Kocsival is mehetnénk, de a kertek alatt rövidebb az út és gazda szívesebben néz és tanul a természettől felruházott sárguló mezőkön, rozs táblákon, mint a kicsiny falvak poros országutain. Igen hasznosnak bizonyult ez a vállalkozásunk...

Egy burgonya tábla mellett vezetett el a gyalogutunk. — Mint évtizedekkel ezelőtt s ma is a kapás, sőt a mai háborús helyzetben egyes kalászos növénynek a szélét napraforgó szegélyezi. Ezzel is biztosítani akarja a gondos gazda, hogy

minden talpalatnyi földjét kihasználjon, mert szüksége van a hazának minden szem termésre. — Ugyanugy most egy egészen más növény van vetve a burgonya tábla szélén. Egy sor van belőle teljesen körül. Ugyanaz a növény távolsága, mint a burgonyáé. Maga a növény kissé magasabb kb. 1 méter. A földtől 20—30 cm. elágazó. Fürtös virág van rajta, mely tiszta fehér, csak a közepén van egy kisebb — bab virághoz hasonló — fekete folt. Természetesen ezen ismeretlennek tetsző növény iránt érdeklődünk legelőször kísérőnkől, melyről később kitérünk, hogy nem is olyan ismeretlen, hanem szokatlanul magas törzsű. Kérdésünkre a felelet sem késik. Egy eléggé újszerű és ismeretlenül hangzó nevet kapunk feleletnek:

„Ez a magyar kávé”. Most termelik kb. harmadik éve. A következőket tudjuk meg erről a kevésbé ismert növényünkről. 1930-as évek kö-

rül Németországban sikerült több százezer csillagfürt anyatóból kinemesíteni a sárga és kék virágú édes csillagfürtöt. Az 1935-ös kiadásu, Grábner Emil: Szántóföldi Növénytermesztés című könyve ezeket tartalmazza idevonatkozóan: „A sárga és kék virágú édes csillagfürt magja Németországban már forgalomban van, a fehér édes csillagfürt a közeljövőben kerül forgalomba“. Tehát ebben az időben kísérleteztek a fehér édes csillagfürt kinemesítésével, az elmúlt esztendőben németországi felkérésre hazánkba is elvetették az első eredeti vetőmagot. Az eddigiektől eltérően nem zöldtrágyának, hanem magnak termelték. Termeléséről semmi különöset nem kell megjegyeznünk. Teljesen azonos a régi időkből már jól ismert többi csillagfürt fajták termelési adataival. A felhasználásánál azonban egy lényeges különbség mutatkozik. Nagyon sok egybehangzó vélemény alapján állapíthatjuk meg, hogy a mai háborus időkben az eredeti szemes kávé a magyar falvakban 100 %-ig helyettesíti.

A beérett és babfejtéshez hasonlóan kifejtett magot pörkölik. Majd kávédarálón megdarálják. Vigyázni kell az adagolásra, mert túlságosan erős, mit higitással lehet gyengíteni. Hátránya, hogy valamivel több cukor kell hozzá, mint az eredeti szeméskávéból főzött feketéhez.

Ma a háborus hiányok miatt egész Szabolcs, sőt a szomszédos vármegyék egy részében is nagy teret hódított a magyar szemes kávé, mely különösen a mai időben, mind nagyobb jelentőséggel bír. Azt már kinek-kinek egyéni izlésére bizzuk, hogy ha egyáltalán nem jut a mai nehéz beszerzési lehetőségek mellett szeméskávéhoz, meg tud-e barátozni a magyar szemeskávéból készült feketével, mely nem más, mint az 1930-as években kinemesített fehérvirágú édes csillagfürt megpörköltve.

... Nekünk pompás ital volt a „zsirjegy“ nélkül készült fejedelmi vacsora után.

Zsáka.

Illyés Zoltán.

Cím és rang

A múlt év elején a kultuszminiszter úr az iskolai nevelő- és oktatómunka minden zavaró körülményeinek mentesítése céljából szabályozta az oktatószemélyzet iskolai megszólítását. Ezzel a rendelettel — legalább az iskolákban véget akart vetni azoknak az állapotoknak, hogy az oktató tanárok és tanítók különféle rangjelzőt — „Nagyságos, Méltóságos, Kegyelmes címekeket“ követeljenek s a tanulók ilyen megszólítással éljenek.

A kolozsvári egyetem már a rendelet megjelenése előtt hasonló értelemben intézkedett. Ezeket a rendelkezéseket szerte az országban nagy megértéssel, mondhatnánk lelkesedéssel fogadták. A tanügyi lapokon kívül a napi újságok is bő terjedelemben emlékeztek meg erről a nem mindennapi eseményszámba menő rendeletről. A társadalom — úgy látszik — torkig volt azzal az émelyítő magatartással, amellyel sokan a cím és rang körül forogtak. Megelégette azt a visszataszító látványt és helyzetet, amikor emberi méltóságát megcsúfolva, hétrét görnyedve s kezét dörzsölve állt az alantósabb beosztású a fellebbvalója előtt. Ezt — a belső undort legyőzve — rendszerint

azért tették, mert felettesük „hallgatólagosan“ elvárta, másrészt ez a „győzelem“ kellemesebb életmoldást biztosított részükre.

Ilyen és ehhez hasonló eseteket nap mint nap észlelhetünk ma is a közéletben, amiket semmiféle rendelettel nem lehet megakadályozni. Ehhez egységesen kialakult, emelkedett színvonalú közszellem kellene. Teljesen megszüntetni azonban soha sem lehet. Az emberi gyarlóság: a hiúság, az olcsó áron való fölfelé kapaszkodás, érdek stb. mind gátló körülmény. Így olvashatjuk évszázadokkal és évezredekkel ezelőtt élt kicsinyek és nagyok történetében. Ez is olyan megoldhatatlan kérdés, mint a közbenjárás (protekció). Nemcsak a kultusz, hanem más minisztérium is hozott tiltó rendelkezést ez ellen, de nagyon kevés eredményt tapasztalunk. Mindenki mástól kívánja a rendelkezés betartását; felháborodva tiltakozik a visszaélés ellen, de maga — természetesen — kivétel kíván lenni.

A címet és rangot teljesen eltörölni — akár milyen különösen hangzik — nem kell, sőt nem is szabad, csak a körülötte keletkezett gyomot, a

túlkapásokat kell irtani. Mert amilyen mértékben visszatetsző a józslás határán túlmenő hajlongás, épen annyira elítélendő a mindenképen megillető cím és rang semmibevevése. Ez utóbbinál ne gondoljunk mindjárt az őszirózsás forradalomra és annak következményeire, amikor az egyenlőséget hirdető elvtársak a katonák gallérjáról az utcán cibálták le a rang látható jeleit, a csillagokat, mert ma már természetesnek vesszük, hogy a vörös kéz munkája csak rossz lehet. De gondoljunk a sokat emlegetett Amerikára, az egyenlőség hazájára. Aki ott él, saját bőrén tapasztalhatja, hogy ez a mindent boldogító egyenlőség sokszor, sokban csak látszat. Az igaz, hogy ott mindenkit egyszerűen csak „úr“-nak hívnak, de ezenkívül más egyenlőség alig van. Amerikában is van nyomorúság, gond, életküzdelem, szenvedés, gőg, egymás lenézése és bűn, a nagy egyenlősége ellenére is.

Hazánkban is vannak tulzók, akik a címet és rangot teljesen el szeretnék törölni, éppen úgy, mint azok, akik a javakat szeretnék egyszer „igazságosan, egyenlően“ szétosztani. Nem gondolnak arra, hogy rövid időn belül ismét bekövetkezne az egyenlőtlenség, mert a kapott javakkal mindenki másképpen gazdálkodnék. Meg kell tehát különböztetni a szorgalommal, hűséggel, kitartással stb. elért eredményeket a felszínes, könnyelmű egyének magatartásától, látszatjavaitól.

Ha a kérdés mélyére tekintünk, azt látjuk, hogy tulajdonképpen nem a címek, kiténtetések, rendjelek választják el az embereket, hanem a szívből, lélekből hiányzó felebaráti szeretet.

Vannak olyanok, akik fölötteseiknek sem tudnak tiszteletet adni, s vannak, akik egyenrangú társaikon is túlnéznek. A címnélkülieket a különböző anyagi viszonyok tartják nagy távolságban egymástól.

A rendeletben engedélyezett címeket is lehet úgy alkalmazni, (hangsúlyozni stb.) hogy a megszólítottra megalázó. Ugyanakkor figyelembe kell venni, hogy a magyar ember mindig férfias nyíltsággal megadta a múltban s megadja a jelenben is a legnagyobb tiszteletet azoknak, akiket szeret és akik őt megbecsülik. A tekintélytisztelet a magyar lelkiségből fakad. (Királyság vagyunk.)

Az előbb említett rendelet kifejezetten a tanítói cím használatát is szabályozza. Nincs tudomásom arról, hogy a rendeletben engedélyezett

címen kívül más címet is használtak volna a tanítótagjai. Főhivatásából kifolyólag senki sem kapott nagyságos, méltóságos stb. címet.

Címekben és rangban a tanító nem emelkedhetik. Mint tanító kezd és mint tanító fejezi be pályáját. Nincs megadva a magasraívelés lehetősége. Nem viheti sokra anyagiakban sem. Neki ezen a rangon kell kivívni a személyének és hivatásának kijáró tekintélyt.

Többször felvetődött már komoly javaslat formájában, hogy a tanítósnak is legyen címfokozata (mint pl. segédtanító, tanító, főtanító, c. igazgató, igazgató, tanügyi tanácsos), de az ilyen javaslatokat legtöbbször maguk a tanítók söpörték el. A tanítósnak ezzel is nemes egyszerűségét kívánta jelezni, ugyanakkor nagyobb tekintélyt, súlyt biztosítani és szinte magasabb fogalommá tenni ezt a szót, hogy — tanító. Sajnos, az azóta eltelt idő ezt a felfogást csak részben igazolta. A társadalom még nem helyezkedett erre az álláspontra. A köz- és magánhivatalokban, véderőnél stb. mindenütt lehet rangban emelkedni, ma a tanítósnak csupán jelleg szerint különböztetik meg. Van állami, felekezeti, községi, uradalmi, társulati tanító, ami a tanítói egységet inkább csak bontja.

Érdekes visszaemlékezni arra az időre, amikor a tanítósnak előtti VII. fizetési osztályba való bejutás lehetősége felvetődött. Voltak olyanok, a tanítósnak hivatalból közelállók közül, akik azt mondták: nem engedhető meg, hogy a tanítók magasabb címhez és illetményhez jussanak. A kedélyek csak akkor csillapodtak le, amikor kiderült, hogy a VII. fizetési osztály a tekintetes címet nem emeli nagyságosra.

Legmagasabb tanítóegyesületi szervünk, a Magyar Tanítóegyesületek Egyetemes Szövetségének Szövetségtanácsa a közelmúltban (1941. december 30-án) tartott gyűlésén ismét foglalkozott a tanítósnak címkérdésével és az ott hozott határozatok 7. pontja kimondja: kívánja, hogy a tanítók is megkaphassák a tanügyi tanácsosi és főtanácsosi címet. Az Állami Tanítók és Óvónők Országos Egyesülete, Győr szab. kir. város és Győr vármegyei Köre f. évi március hó 22-én tartott gyűlésén határozatilag kéri, hogy a VII. fizetési osztályba kinevezett tanítók c. igazgatói címet kapjanak.

Ezek az adatok azt mutatják, hogy a kérdés állandóan napirenden van. A nagyobb tekintélyt biztosító címek elnyeréséhez nemcsak hosszabb szolgálati időt, hanem eredményekben gazdag szolgálati időt kívánnak meg, amit természetesnek találunk. Itt utalhatunk az előbbi fejtegetésre és megállapíthatjuk, hogy a címek, rangok, kitüntetések rendszerint a *fiatal évek verejtékes munkájának, a szülők áldozatkészségének és önmagunk odaadó szorgalmának az eredményei, jutalmai.*

Ne legyünk tehát mindenképpen előítélettel ezekkel szemben. Gondoljunk pl. azokra, akik áldozatos, hősi cselekedetért kapták a vitéz és nemzeti címet. Sokan a tudomány és a művészet terén — megfeszített munkával — érték el hallhatatlan, az egész magyarságot vagy az egész világot érintő eredményeket. És vannak olyanok, akik a köz javára önzetlen, nemes áldozatot hoztak, amelyet semmiféle anyagi javakkal meghálálni,

megfizetni nem lehetne, s ekkor elismerésként, a megbecsülés szimbólumaként „csak” valamilyen címet kaptak. De ugyanakkor megnyugvással állapíthatjuk meg, hogy ez az erkölcsi jutalmat azok is *megkaphatják*, akiket az élet szűkebb munkatérre állított. A legkisebb őrhelyen állók is részesülhetnek jutalomban, kitüntetésben, ha munkájukat odaadó szorgalommal és hűséggel végezték. Sok egyéni nemes és tiszteletreméltó örekvést rombolnánk le, ha a munka jutalmát ilyen formában nem juttatnánk kifejezésre.

Mivel a cím és rang kérdése egész társadalmi berendezettségünk, gondolkodásunk, beállítottságunkban gyökerezik, a tanítóság sem lehet kivétel.

A tanítóság is számot tarthat mindazokra a jogokra amiket a fentiek alapján kiváló tagjai megérdemelnek.

Biharkeresztes.

Fényes Kálmán.

Hivatalos rész

Kinevezések.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter Horváth Margit lajosmizsei, Kőszegfalvi Terézia kalocsai, Bernárd Jenő és dr. Sulyokné Boleszny Márta székesfehérvári, Albel Gyula esztergomi, Nagy Vince és Nagy Vincéné Nagy Ilona füzessyarmati, Székely Károly és Székely Károlyné Boldog Margit szeghalomi, Regős János és Polónyi Miklós szegedszatymazi, Brunáry Lajos makói, Básthy József szendrői, Baranyai Ernő gyöngyösi, Börtsök Zoltán és Börtsök Zoltánné Cserei Sarolta sarkadi, Tóth István és dr. Oberhammerné Bala Márta hajduböszörményi, Kovács Géza balmazújvárosi, Laczkó Jenő nádudvari, Keresztes Nagy Eszter kunszentmártoni, Simon Andrásné Szentirmay Vilma, és dr. Szentirmay Jenőné Kertész Magdolna Jászberényi, Szabó Marianna fegyverneki, Dragovics Margit nagykőrűi és Molnár András nyirbátori mezőgazdasági népiskolai helyettes gazdasági szaktanítókat (nőket) állami gazdasági szaktanítókká (nőkké) kineveztem.

Hortobágyi Ernő egri II. számú és Garamvölgyi János egri I. számú mezőgazdasági népiskolába beosztott helyettes tanítókat állami népisko-

lai tanítókká kineveztem. (Jelen rendelet száma: 137.741/1942. VI. 2., kelte: 1942. június hó 30.)
Budapest, 1942. évi június hó 30-án.

Dr. Hóman Bálint s. k.

Beosztások.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter az alább felsorolt okleveles gazdasági szaktanítókat állami helyettes gazdasági szaktanítókká kinevezte és szolgálattételre Szabó Lászlót a kiskunhalasi, Kiss Lajost a szekszárdi, Dáczer Károlyt a csanádpalotai, Sebestyén Klárát a kiskundorozsmai, Egerszegi Sándort a gyomai, Szélig Mártát a hevesi, Kapitány Lászlót a hajduböszörményi, Horváth Istvánt a kisujszállási, Radics Lászlót a komádi, Molitórisz Margitot a sarkadi, Csala Tibort a kunszentmártoni, Csaba Mihályt a nádudvari, és Potornyai Jánost a nyirbátori mezőgazdasági népiskolába osztotta be. (A rendelet száma: 137.904/1942. VI. 2., kelte 1942. július hó 7.)

Budapest, 1942. évi július hó 7-én.

A miniszter rendeletéből:
dr. Kósa Kálmán s. k.
miniszteri osztályfőnök.

H I R E K

— **Üdvözet.** Pornóy István kartársunk hadapród őrmester tábori lapon küld a harctérről szeretetteljes üdvözlöt a lap minden olvasójának.

— **Kitüntetések.** A miniszterelnökség **Kádár Kálmán** fegyverneki mezőgazdasági népiszkolai igazgatónak közéleti tevékenységeért dicséret oklevelet adományozott és a belügyminisztérium a fegyverneki Bajtársi Szolgálat vezetőjévé nevezte ki; **K. Molnár Jenő** ny. kartársunk a nemzetvédelmi kereszt kitüntetését kapta.

— **A Magyar Tanítók Művészköre** közreadta a II. Bokrétát, melyet követni fog a „Magyar Bokréta” szép kiállításának tervezett gyűjtemény, melynek ára előjegyzésben 5 P és megrendelhető: Jászberény, Bige u. 1/a. sz. alatt,

— **Arany és ezüstkalászos gazdák szövetsége** augusztus hó 19-én megalakult és magába tömöríti az összes magyar arany és ezüstkalászos gazdákat.

— **A debreceni kísérleti konyha első tanfolyamának ünnepélyes záróvizsgálója.** Szeptember 3-án délelőtt volt Debrecen város kísérleti konyhájának, melyet, mint emlékezetes Lossonczy István közellátásügyi miniszter jelenlétében nyitottak meg ünnepélyesen, a záróvizsgálója. A záróvizsgán a közellátásügyi miniszter képviseletében megjelent dr. Somoss Elemér miniszteri osztálytanácsos.

A kísérleti konyha jelentőségéről Pápay Mihályné, a tanfolyam vezetője az alábbiakat mondta:

A kísérleti konyha jelentőségét az időszerű takarékos gazdálkodásban és leleményességben látom. A tanfolyamok sok nagyon praktikus ötletet adtak a háziasszonyoknak, a háború által rákényszerített szükség az ötletességet növeli, ennek köszönhetőek az eddig elképzelhetetlenek és alkalmazhatatlannak tartott újítások a főzés terén. A zöldségfélék kerültek előtérbe a mai konyhán, ezenkívül az úgynevezett „pótanyagok”, amik azonban semmivel sem rosszabbak az eredetnél.

A fehérrántással való főzés zsírt és tejfölt pótol, a rántást pótolja a borsóliszt, a zsigereket úgy használjuk fel, mintha husok lennének, a tésztánál zsír helyett burgonyát alkalmazunk.

Nagy örömmre szolgált, hogy a hallgatóság milyen lelkiismerettel és kedvvel fogott hozzá ehhez a munkához és hogy a hallgatóságon kívül is milyen tömeges érdeklődést vonzott a tanfolyam. Egyébként ezen az úton közlöm, hogy a jövőben vendéghallgatókat is szívesen látunk, akiknek nem lesz kötelező az állandó eljárás a tanfolyamokra, csak akkor, amikor ráérő idejük lesz. Remélem, hogy ez a megkedveltetését fogja sokaknál jelenteni.

Az augusztusi tanfolyam befejezése után már is megkezdődött a szeptemberi tanfolyam, itt is betelt már minden hely, sőt a jelentkezők már harmadik napja gyakorlatilag is résztvesznek a tanfolyamon.

A záróvizsga. A jelenlevők nagy figyelemmel fordultak a megjelent vizsgázó hallgatóság felé, akiket a Hiszekegy elmondása után dr. Pápay Mihályné vizsgáztatott le szép sikerrel.

— **Az új mezőgazdasági árak.** Dr. Horeczky Endre miniszteri titkár és dr. Kardos Tibor miniszteri s. titkár 76 oldalas gyakorlati szempontból igen áttekinthető kézikönyvben dolgozták fel az új mezőgazdasági terményárakra vonatkozó rendelkezéseket. A kézikönyv magyarázatokkal ismerteti a gabonaárakat, a hüvelyesek, magvak, takarmányrépa, komló, kender, len, hagyma, szálastakarmány, szalma stb. árakat, de tartalmazza a tej, vaj, túró, sertések árait is. A kis kézikönyv ennél fogva nélkülözhetetlen minden gazda, kereskedő, molnár és a mezőgazdasággal összefüggő iparos részére, de a fogyasztó közönség is nagy hasznát veheti. A közérdekű kiadvány megrendelhető az 1:20 pengős ár előzetes beküldése mellett az új termérendelet kiadóhivatalánál, Budapest, V., Katona József utca 23/a. Telefon: 111—098.

**Addig kössünk biztosítást
az E ö t v ö s - A l a p útján,
míg egészségesegek vagyunk**

Többszörösen díjazott

PEKINGI KACSAKAT

megvételre ajánl a ceglédi mezőgazdasági népiskola.

Tojó darabja 16 P, gácsér darabja 18 P.

— Megjelent dr. Takács Gyula tanügyi s. titkár szerkesztésében (Debrecen, tankertületi kir. főigazgatói hiv.) a népiskolák vezetői, helyi hatóságai és törzskönyvvezetők számára összeállított A NÉPISKOLA IGAZGATÓSÁGA című gyakorlati kézikönyv negyedik átdolgozott és bővített kiadása.

A negyedik teljesen átdolgozott és lényegesen kibővített kiadás. Az előző kiadásokkal szemben nemcsak terjedelmében mutat lényeges fejlődést, hanem tartalma tekintetében is.

Első része a népoktatásügyi igazgatással foglalkozik s tartalmazza mindazt, amit minden népiskola vezetőjének, helyi hatóságának és a törzskönyvvezetőnek tudnia kell azért, hogy a népiskola igazgatása körüli munkáját tudatosan végezhesse. Az iskolafentartásra, a népiskolára, a népiskola vezetésére, a tanítóra, a tanítótételre és az iskolaszolgára, valamint a törzskönyvvezetésre vonatkozó jogszabályokat megfelelő könnyű áttekinthetőséggel közli ez a rész. A nevelői és oktatói munka alaki részének összegezésénél, továbbá a népiskolai hatóságoknál azonban azok ismertetése után már csak a vonatkozó jogszabályokra hivatkozik, hogy feleslegesen ne terhelje a népiskola igazgatásában résztvevőket, de mégis lehetőséget nyújtson arra, hogy szükség esetén elmerülhessenek a vonatkozó jogszabályok tanulmányozásában.

Második részében — korábbi jól bevált rendszerhez híven — a határidős ügyek intézését címszók szerint és a határidők sorrendjében ismerteti. Ezt a célt szolgálja a harmadik részben közölt külön határidőnapló és a negyedik részben közölt vegyes ügyek, a nyomtatványok jegyzéke, a betűrendes tárgymutató és jogszabályok számmutatója is.

— Nem csak önmaga, hanem a tanítói közösség szociális és gazdasági érdekeit is szolgálja az, aki belép az Eötvös-Alap Önszegélyző és Családjóléti Osztályába!

A szerkesztő postája

S. S. Vágsellye. Nem tartozik a szerkesztőség ügykörébe, tessék az egyesület elnökségéhez fordulni. Egyébként a közellátási minisztérium 547.015—1942. V. 3. o. szám alatt kiadott rendelete szerint, a tanszemélyzet azon tagjai birnak vámörleési jogosultsággal, akik javadalmazásuk egy részét gabonában kapják.

P. I. 233/12. Meleg kartársi üdvözlötünk mellett Isten segítségét és bőséges áldását kérjük a viszontlátásig.

Türelmetlen! Minden oka megvan rá, de megváltozott idő ezt a kérdést sem hagyja érintetlenül, illetve nem hagyja érinteni.

H. V. Sajógömrő. Meg kell várni a változás fejleményeit, mert lehet, hogy a munka folyamatos lesz, hiszen erre számtalan példa van. Nincs még semmi pozitívum sem jobbra, sem balra.

Kiadótulajdonos: Gazd. Szaktanítók Országos Egyesülete. Előfizetési díj: Egy évre 8.— pengő. — Az előfizetési- és hirdetési díjak a Gazdasági Szaktanítók Orsz. Egyesülete főpénztárának Kisujszállásra az 54.135. csekkszámán fizetendő. Megjelenik augusztus hó kivételével minden hó 1-én.

Szerkesztőség: Kiskunfélegyháza.

— Az egyesület tagjai a lapot tagdíjuk fejében kapják. —